

ביאורים במאמר רבינר

מאמרי חסידות
מכ"ק אדמו"ר מלובאָויטש
מבואים ומפרשים

מאמר ד"ה
בלילה ההוא
פורים ה'תשכ"ה

שנת חמישת אלףים שבע מאות שנים וארבע לבריאה

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינר'

מוקדשת לחזק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
על-ידי ועד ידידי המכון

ר' שמואל ומשפחתו שיחיו אייזנברג
הרבי לייב ומשפחתו שיחיו בוימגארטען
ר' ירחמיאל מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גולדשטייד
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גורביאץ
ר' יהודה ומשפחתו שיחיו דוידאו
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר
הרבי יצחק ומשפחתו שיחיו רסקין

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
מרת דבורה סימה
בת ר' אליהו צבי
איינטננדער
נלב"ע מוצש"ק פ' וארא
ד' שבת ה'תשפ"ד

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
ר' פנהס בר עוזרא ע"ה
וזוגתו מרת אסתר הדסה
בר שמעון ע"ה
רומנו
ת.ג.צ.ב.ה

קובץ זה נדפס
על ידי ולצחות
הרב שלום דוב בער
וזוגתו מרת חנה שיחיו
לייפסקר
שלוחי כ"ק אדמו"ר
בל-הארבור פולורידה
להצלחה רבה ומופלגה בדמיולי
שליחותם ולנצח רוחחסידי מכל
ויצאי חלציהם

בשביל ה גילוי אלא רק ביטוי לכה העלם, והוא עניין 'בלילה ההוא', שבו אין נרגש ההעלם. ונמצא שמצוות למעלה, הרי זה גiley נעה יותר, אבל בשונמישר למזה נרגש הסתר גדול יותר, ועובדת האדם בויה להתבונן בושורש החושך עצמו.

סעיף ז: וזה הקשר של שני הפירושים בבלילה ההוא: מצד עצמו, בחינת 'בלילה ההוא' גומרת לשינה, אבל על-ידי המסורת נשפ של בני ישראל (שהיה דוקא מצד החסטר), נמשך בו שרצו למעלה, ונניה 'נדדה שנת המלך'.

סעיף ח: ויש להוסיף, שענין 'נדדה שנת המלך' הוא נעה יותר, כי כה העלם מצד עצמו – איינו שייך לגילוי (וגם עבדותם של בני ישראל במסורת נשפ – לא התבטה בכוונות הגלויים), וענין 'נדדה שנת המלך' העשאה על-ידי גiley העצמות, המחבר העלים וגiley, כי מסירת נשפ ממשיכה מעצמות.

סעיף ט: וזה גם המבוואר שהמן רצה לקלם מהמקיף, וענין 'נדדה שנת המלך' הוא שנמשך המקיף בפנים – שהוא עניין המשכת הגלויים בתוך העלם, ועל ידי זה העשאה 'ליהודים היהת אורה ושםחה ושונן ויקר' כן תהיה לנו.

מילואים

גدول. ככלומר, כתעת המעללה היא בגiley אוור – שככל רגש וכו', ומעלה זו קיימת בתלמוד. אלא שהיא שבחנוכה פורום, שבchanוכה מי שלא עמד בניסיון השבעמלה זו מהתבטאת בכם שירודת עד למטה הואenos ופטור, לאידך בפורום אם המיר הדת דרכו, כיון שלא הכריזו אותו לעיבור. והוא על התפקיד, שירודת גם במעיטה. ונמצא, שמה שנזעג הוא שללה, שירודת גם למטה. מותם, תלמיד גדול, בഗל התפשטות התלמיד, ולא עצם עניין המעשה. אבל לעתיד לבוא תגלה המעללה גם בעצם המעשה – לא כביטוי של תוקף ה galui' אוור, בוה שהמאמר עד למטה, אלא במעשה כלשעטמו. לעומת זאת היום אין הבנה במעטת עצם המעשה, כי הענין הוא בגileyים.

לפיior כ"א: וכן מבואר בענין "גדול תלמוד שבמביא לידי מעשה": היום, תלמוד גדול, בغال שמביא למעשה, אך לעתיד לבוא יתגלה שמעשה לא הכריחה אותו לאכilo אלא אכל מוציאו.

לפיior כ"א: וכן מבואר בענין "גדול תלמוד שבמביא לידי מעשה": היום, תלמוד גדול, בغال שמביא למעשה, אך לעתיד לבוא יתגלה שמעשה

קובץ זה נדפס
לעלוי נשות
הו"ח התמים

ר' יעקב
בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה
סתמבר

חסיד נאמן ומוסור
לכ"ק אדמור' נשיא דורנו

לב"ע י"א ניסן ה'תש"ע
ת.ג.ב.ה

קובץ זה נדפס
על-ידי ולזכות
ר' דניאל

וזוגתו מרת יהודית
לנחת רוח חסידי אמיתי

מילדיהם

שירלי, לוי יצחק,

חיה מושקא, שרה רחל,

מרים ריזל, חנה

שייחיו

לאורקים ושותים טובות

כרך חדש!

ביאורים במאמרי רבינו

17 מאמרי חסידות
של הרב לمعال השנה
מפורשים ומבוירים.
על-פי כתבי חסידות חב"ד.
ושיעורי הרוב יואל כהן ע"ה.

מעתה כל אחד יכול ללמידה!

רבים מבקשים וכמהים עוסקים בתורת רבינו, אך לשם כך נדרש ידע מוקדם
בஹי החדשות, שתהנה, וול כל אלה רושש שיבת העת.
הביאור שלפנינו נתן בידי קהל הלומדים את הדבר על-מנת לעסוק בהורות
בריבו בהבנה ובעמוקה.

- ביאור קצר ותמצית - משלב בנק המאמר
- ביאור מושלם, הרובת באירור עמוק - טבורי ה galui'
- סיכום כל טעם • סברת מילון המאמר
- מפתח מושגים

פתח דבר

בשבח והודיה לה' יתברך, מוגש בוזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.
 מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר בהתוועדות פורים ה'תשכ"ה, ויצא-לאור מוגה בكونטרס פורים ה'תש"ג.
 בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכום, ונתבארו העניינים והמושגים המובאים בו.
 הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי אשכנזי, והסתיענו רבות בהסבירים שהשמי הרה"ח ר' יואל ע"ה כהן בהזדמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ת לוי יצחק שיחי אפשטיין על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים.

תודתנו נתונה להרה"ת מנחם מענדל (בהrhoח"ש) שיחי כהן על העורתיו המועלות. כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות שייצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, וביחוד לסת הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים.

בשבע טובה ומצולת יצא לאור ביוםים אלה הספר השלישי בסדרה, הכולל שבע-עשרה מאמרים נוספים מסודרים לפי מועד השנה, ערכונים חדשים בעוראה בהירה. את הספרים ניתן להציג בקה"ת ובכנותיות הספרים המוביחרות.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיota mi yibin" (תהלים יט, י), ויתכן שנפלו א-הבנות בעניינים המבוירים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעוניינים לשולח אלינו את העורתיים ונתקנן בהזדמנות הראשונה אי"ה.

יהי רצון מהשיות שהעיטוק בדאי"ח בכלל ובחותמת רבינו במוחדר, יזרו את קיום הייעוד: "כ"י מלאה הארץ דעה את ה' כמיים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

פורים ה'תשפ"ד

כתובה למשלווה העורות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

שהיתה אז, שעלה-ידי זה נתחבר הгалם והגilio, נעשה גם החיבור דמקיף ופנימי. ועל-ידי זה נמשך ישועה כללית לכל ישראל⁴⁴, בבדיקה המקיף, יש שיוכות יותר להקלפות לקבל משם, דזהו שעשה המן את העץ גבוה חמישים אמה⁵⁵ שהגבוי עצמו לקבל משער הנז"ן שלמעלה מהשתלשלות (מקיף), ועל-ידי שנמשך המקיף בפנימיות, נעשה ליהודים היהתה אוראה ושמחה וששון ויקר⁵⁶, כן תהי לזור.

סיכום: והוא גם המבוואר שהמן רצה לקבל מהמקיף, ונניין נדרה שנת המלך' הוא שנמשך המקיף בפנימי – שהוא עניין המשכנת הגilioים בתחום הгалם, ועל-ידי זה נעשה ליהודים היהתה אוראה ושמחה שששון ויקר' כן תהיה לנו.

(54) לשון כ"ק מורה אדמו"ר בסיום וחותם המאמר.

(55) אסתר ה, יד.
 (56) נסח הברלה. ושיר במיוחד לשנה זו (תש"נ) שהקביעות דבריהם היא במשמעותם.

סיכום כללי

סעיף א: ההוספה "בלילה ההוא" (לשון נסתור) נדרה שנת המלך' – "מלךו של עולם", מדגישה את גודל הנס: בני ישראל היו במצב של שינוי בתכלית, ולכן היה למלחה הסתר כפול ("הסתר אסתיר" – שם פרטי חזיר לאור), ולמרות זאת נדרה שנת המלך'.

סעיף ב: לבוארת תומו: הרי בני ישראל עמדו בנסיבות נפש כל השנה, ומהו הנס בוה שנדרה שנת המלך'? וגם יש ליישב הפירוש שנדרה היה למרות מצב הלילה ההוא, עם הפירוש שנדרה היה ליליה (מורענות) הלילה ההוא.

סעיף ג: יובן על-פי המבוואר שהלשון 'זה' בוגע לים וליל, הוא כמו שנמשכו למטה בגilioי, ולשון 'הוא' הינו כמו שם בשרותם. וכך נאמר לעל "ואמר ביום ההוא", כי אז תחלga עצם האור.

סעיף ד: ובוגע ללילה: 'לילה ההוא' הוא כשהחושך נרגש בגilioי, 'לילה ההוא' הוא שורש הסתור, שבדרגה זו לא נרגש שזהו לילה.

[בדרורשים מבואר באופן נטף, ש'יום' הוא כשיש וראייה או השגה באלויקות, ולילה' הוא אמונה. ולפי זה, 'לילה ההוא' הוא שהאמונה בתאתימות, 'לילה ההוא' הינו שחרש באמונות האמונה]

סעיף ה: ויש לומר, ששורש בחינת 'יום' הוא בעניין אור אין-סוף למיטה עד אין תכלית' (שאף שבמוקרו האור כולל במאור, הרי גם בראשו הוא שורש 'היום הגilioי') – הגilio בפועל הוא שורש 'היום ההוא', ובchein הגilio שלפני העמוצים הוא שורש 'היום ההוא'. ושורש בחינת 'לילה' הוא בעניין 'למעלה עד אין קץ' שהוא ההתעלומות והעליה שבאור אין-סוף.

סעיף י: והנה במציאות שני עניינים: א. מצד כח הгалם השיר לגilio – גם המציאות הוא בשביל הגilio (שעל-ידי המציאות יכול אור אין-סוף להתגלות, וכן שעלה-ידי זה יהיה לעתיד גilio עצמות אור אין-סוף). והוא עניין 'לילה ההוא', שהרגשת הгалם מביאה לגilio, ובעבודת האדם הוא הצמאן ליצאת מהгалם. ב. מצד עצם כח הгалם – המציאות אינו

ביחד. ומבואר שם, דזה שהי' אוז החיבור דשני ההפכים דהעלם וגilioi הוא לפ' שאזו hei גilioi העצמות, שלגביה העצמות, הועלם והגilioi אינם הפכים. וכמובואר במק' א⁵² דזה שהעצמות ביכלתו להאריך וביכלתו שלא להאריך, שניהם הם עניין אחד². ויש לומר דמ"ש בהמאמר דזה שנדדה שנת המלך נעה על ידי המשירת נפש נפש באה מעצם הנשמה, ולכן, על-ידי המשירת נפש המשיכו העצמות יא.

סבירום: ויש להסיק, שענין' נדרדה שנת המלך הוא נעליה יותר, כי כה הועלם מצד עצמו – איינו שירק לגilioi (וגם עבדותם של בני ישראל במסורת נפש – לא התבטה בכוחות הגilioים). וענין' נדרדה שנת המלך נעשה על-ידי גilioi העצמות, המחבר העלם וגilioi, כי מסירת נפש מומשכה מיעצמות.

ט) **ויש** לקשר זה עם המבוואר בהמאמר⁵³ דעל-ידי שנדדה שנת המלך נעשה חיבור המקיים עם הפנימי, שוגם האור שלמעלה מהשתלשות (מקיף) נמשך בפנימיות, כי הרושך דמקייף ופנימי הוא גilioi והעלם [דקמייף הוא מצד הגilioi, והפנימי שמנשך על-ידי צמצום הוא מצד הועלם], ועל-ידי המשירת העצמות

(52) המשך פרטו ע' קפח. סה"מ קונטרוסים ח'ב סעיף ה' (סה"מ ה'שת' ע' 10).

(53) סעיף ה' (סה"מ ה'שת' ע' 10). שמeo, א. ובכ"מ.

= ביאורים במאמורי רביינו
כל הטעמים. מובן פשוטו שלא נאמר שלמן הייתה יכולות אחת שהיה לו טעם מותק ויכולת אחרת שהיה בו טעם מר, אלא הפשיות מותקם היא היכולות שיורgesch בו טעם מותק והיא אותה יכולה שיורgesch בו טעם מר.

וכך גם אצל הקב"ה, שהוא "הכל יכול וכוללים יחד" – פשיות מוחלתות שמצויה יכולם לבוא כל העניינים. (וואה בעומק יותר בד"ה פחת אליו תשט"ו סי' ב, ובהרבה בכירורינו שם).

לא על-ידי המroperties נשח המשיכו העצמות" כאן כתוב שהמסורת נשחאה מבחינה של עצם הנשמה המחברת הועלם וגilioi. לעומת זאת לעיל הובא שמסורת נשח באה מצד הועלם. וטעם הדבר הוא שכן מאן מודובר על מסירת נפש בדרוגה גבוהה יותר, החודרת גם בכוחות הגilioים. מיסירות נפש זו באה מצד הבחינה שמושרשת בעצמות, שאננה מוגדרת בהועלם וגilioi, כאמור בבראו הבודם. (וואה בד"ה אתה תצא תשמ"א סעיף ז, תרי"ט סהמ"ט ח"ג ע' מא).

תוכן כולל

'בלילה ההוא' הוא הסתר כפול, והנס הוא שלמרות ואת נדרדה שנת מלכו של עולם • 'בלילה ההוא' הוא שנרגש החסתה, ורששו בבחינת העצמות השיך לגilioi; 'בלילה ההוא' הוא שאין נרגש החסתה, ורששו בכך הועלם שבאור אין-סוף • מצד עצמו, בחינת 'בלילה ההוא' גורמת לשינה, אבל על-ידי המסייעת נשח דבני ישראל נמשך מעצמות אין-סוף ונמשכו הגilioים בתוך כה הועלם.

ב"ס ד. פורים ה'תשכ"ה*

בלילה ההוא נדרדה שנת המלך¹, וצריך להבין, אומרו בלילה ההוא, דלא כורה, גם כשהיה אום בלילה ההוא שקיי על הלילה שבה היו המאורעות הכתובים בפסוקים שלפנוי. ויש לבאר זה על-פי מה שambilא כ"ק מ"ח אדרמו"ר במאמרו ד"ה זה² דאיתא במנג' מהרייל³ דמליליה ההוא ציריך להגביה את קולו בקריאתו לפי שזהו עיקר הנס. ומبارך בהמאמר על-פי מ"ש בילקוט⁴ דנדדה שנת המלך זה מלכו של עולם. וכשישוראל הם במצב של שינוי א, נעשה שינוי כביבול במלכו של עולם. וכמ"ש⁵ אני ישנה ואיתא בזורה⁶ בגלותא, דעל-ידי השינה דישראל בזמן הגלות, הם גורמים שינוי כביבול למעלה⁷. וזהו שבלילה ההוא נדרדה שנת המלך הוא עיקרו של נס,ليلת הו זמן הגלות⁸, שהוא זמן של שינוי (למעלה⁹), וזה שבלילה ההוא (галות) נדרדה שנת המלך מלכו של עולם הוא עיקרו של נס.

1) אסתר ו, א.

2) דשנתה ה'ש"ח (נדפס בסה"מ ה'ש"ח ע' 5 ואילך). והוא המאמר הראשון שאמרו בבבואר לאורה"ב בפער השינוי.

3) הובא בד"מ או"ח סתר"ץ ובמג"א שם סקי"ז.

4) שמעוני עה"פ (ג, א – רמז תחנו קרוב לסופו. ושם בחרילות: נדרדה שנת מלכו של עולם). והוא גם הוגם עה"פ. דאדמו"ר האמצעי שהဟURAה 24 י"דועה שהגלות נק' לילה".

5) שה"ש ה, ב.

6) ח"ג זה, א (הובא בהמאמר דשנתה ה'ש"ח ס"ד – סה"מ שם ע' 8).

7) להעיר, דב"ה ישנה" שני פריטושים. דלפי פשטו קאי זה על ישראל ומכבאו גם במאמר היל שם שהו אמר בנס"י להקב"ה, ו"שאני ישנה" קאי על שכינתא בגלותא (תקועז חט – קה, א).

8) וח"ג זה, ריש ע"ב. וראה גם בדנסמן בד"ה זה ה"תש"ד"מ הע' 16 (לקמן ריש ע' פא). ובמאמר דאדמו"ר האמצעי שההURAה 24 י"דועה שהגלות נק' לילה".

ביאורים במאמורי רביינו

א "דבישיוראל הם במצב של שינוי"
ה"יינו שהעניינים דתורה ומצוות (של-על-ידי וזה הם אדמה לעליון) הם אצלם במצב של שינוי" (בלילה ההוא תש"ט סעיף א).

ב "שינוי כביבול למעלה"
כלומר, כשם שבעת השינה אין ניכר מעלת (שליטות) השכל על המידות והכוחות. כך שינוי כביבול למעלה היא שאין ניכר המעלת דישראל

* יצא לאור בקונטרס פורים – תש"ג, "לקראת ימי הפורים... א' אדר, שנה ה'תש"ג".

ועל-פי זה יש לבאר דיווק הכתוב בבלילה ההוא, הוא לשון נסתור מורה על העלם שני פעמים הסתר, ליליה והוֹא), שנוסף על ההעלם וההסתור דגלוות (בלילה) בכלל, הנה אzo, בימי אחשורוש, היה ההעלם וההסתור עוד יותר, הסתר כפול. וכדריתא בגמרא¹¹ אסתור מן התורה מנין ואנכי¹⁰ הסתר אסתיר. ועל-פי תורה הבуш"ט¹¹ דפירוש הסתר אסתיר (שתי פעמים) שהסתור הוא מוסתר, יש לומר, שכן הוא גם הפירוש דבלילה ההוא, שהבלילה דגולות הוא באופןן דהוא הסתר, היינו שאין מרגישים שהגלוות הוא ליליה וחושך, שמיים¹² חושך לאור. והכתוב מדייק בבלילה ההוא נדדה שנת המלך, להגדיש יותר גודל ותוקף¹³ הנס. דוגמא שהשינה דישראל או היהתה שינה בתכלית זועל דרך המבוואר במק"א¹⁴ החילוק בין שינה לתרדמתה, שהיישנים יודעים שהחלום אינו אלא חלום שהוא שקר מה-שאין-כן הנורדים חושבים את השקר לאמת], שזה גורם שינה כזו בכיוול גם למעלה, מכל-מקום, נדדה שנת המלך מלכו של עולם, אפילו שינה סתום, נדדה.

טיכום: הנוספה "בלילה ההוא" (לשון נסתור) נדדה שנת המלך – "מלך של עולם", מדגישה את גודל הנס: בני ישראל היו אז במצב של שינה בתכלית, ולכן היה למ�לה הסתר בפול ("הסתור אסתיר" – שםיים חושך לאור), ולמרות זאת נדדה שנת המלך.

ב) וממשיך בהמאמר¹⁵, דזה שבילילה ההוא נדדה שנת המלך מלכו של עולם עיקר הנס דפורים) נעשה על-ידי המיסרת נפש דישראל במשמעות כל השנה¹⁶ ז. וצריך להבין, הרי בזמן ישראלי עושים רצונו של מקום, או (מצד סדר

תוקף של נס. ובדרך חyb איש תרפה"א (ה'תש"ח – סה"מ תרפה"א ס"ע קעט ואילך. ה'תש"ח ע' 107) מקשר זה עם "ש"ב מהנגן מהרי"ל שעוזר עיר הנס.

(14) סה"מ ה'תש"ב ע' 7.

(15) דשנת ה'ש"ת סעיף ה' (סה"מ שם ע' 9).

(16) ראה ד"ה וה'תשדר"מ ס"ז (לקמן ע' פה). ושם ע'.

(9) חולין קלט, ב.
(10) וילך לא, ייח.

(11) הובאה במלודיות יעקב יוסף ר' פ' בראשית כתה שם טוב (היצאת קה"ת תשנ"ט) בהוספה סי' מב.

(12) לשון הכתוב – ישעיה, כ.

(13) ראה מגילה (יט, א) דמבלילה ההוא התחלה

- "שאמ' היו ממיריהם דתם לא היו עושים להם כלום" (ואה תר"א מג"א צא, ב.).

ואף שידוע שבפורים היהת הגוירה בעיקר על הגופים ולא על תורה ומצוות (כידוע ההבדל בין חנוכה לפורים – שהגוירה בחנוכה היהת על קיום התורה ומצוות – והגוירה דפורים היהת על הגופים – בכל זאת, הרי הגוירה היהת דוקא על הגופים של עם ישראל, ואם היו ממיריהם דתם היו מפרקעים את עצם מהגוירה. וראה במילואים.

לא זו בלבד שהנהגת בני ישראל הייתה בבחינת שינוי, ולמרות זאת "נדדה שנת המלך", אלא יתרה מזו: עיקר הנס התבטא בכך שהיה שינוי באופן התנהגה האלוקית; שהרי אופן התנהגה למעלה בזמן זה היה בבחינת שינוי, ואך-על-פי-כן היה שינוי באופן התנהגה – "נדדה שנת המלך".

ד) "המסורת נפש דישראל במשמעות כל השנה" המיסירות נפש התבטאה בכך שלא המירו דתם

ח) **ויש** להוסיף, נדדה שנת המלך הוא למעלה יותר גם מלילה ההוא שלמעלה [ולילה ההוא ורק גורם להמשכת נדדה שנת המלך]. והענין הוֹא, דיוים ולילה, כח ההעלם וכח הגילוי שבאור אין-סוף, הם שני עניינים, ولكن, גם לאחרי המשחת בחינת לילה ההוא שלמעלה בבלילה ההוא דלמטה, הוא נשאר לילה [ועוד יותר, לילה ההוא], כי זה שמשך בו הוא כח ההעלם ולא כח הגילוי. ועוד"ז הוא בגין זה שעמדו במסירת נפש ממש כל השנה, דהיינו שהמסורת נפש שלהם באה מצד הסתר (כנ"ל סעיף ז), שעלי-ידי הסתר מתעורר ההעלם ונשמה שלמעלה מגילוי⁴⁴, אין זה שיק (כ"כ) לכחות הגלויים, ובונגש לכחות הגלויים היו (גם לאחרי המיסרת נפש) במצב דילילה ההוא⁴⁵. ועוד המבוואר בהמאמר⁵⁵ דזה שבעת השינה אין ניכר מעלה הכהות זה על זה והוא בדוגמת הכהות כמו שהם כלולים בעצם הנפש, שם כל הכהות הם בהשוואה לכך. ומה זה מובן, שיש מעלה בשינה, שאז דוקא מטעלים הכהות למקורם ט', אלא שמעלה זו אינה שייכת לכחות הגלויים (גילויים), ואדרבה, בכחות הגלויים נעשה גרעון וחסרון. וזה שבילילה ההוא נדדה שנת המלך, נדדה שנת המלך הוא עניין הגלויים הנמשכים מזה שאור אין-סוף הוא למטה עד אין תכלית (קו הגלוי), הוא החיבור הדעתם וגינוי. וכמבואר בדורש הנ"ל לאדרמור' האמצעי דזה שבילילה ההוא נדדה שנת המלך כמשל הצבי שעינו אחת פתוחה ועינו אחת קמוצה⁴⁶, גilio והעלם

(48) ראה בהנמן בהעשרה הקורמת.
חו"א שבהערה 51 ועכ"ע.

(49) שחרוי גם קל שבקלים מוסר נפשו על קודה¹⁷

(50) דשנת ה'ש"ת סעיף ג' (סה"מ שם ע' 6 וילך).
(תנייא פ"ה, ובכ"מ). וראה לקוש' ח' ג' ע' 818

(51) שהשר ספ"ח. וראה לח' יד, א. ובתו"א מג"א קטה, ד – הובא וזה לנניין הנס שהי' בפורים. ולהעיר מהו שמכביא בתו"א שם המשך מאמר המודרש שם "בשנה שני ישראלי עשין רצונו של הקב"ה הוא מבט عليهم בעינו אחת עכ"פ" – שג עניין זה אכן עושין רצונו מובא שם לענין הנס דפורים, אף שעמדו במסירת נפש.

— באים במאמרי רבינו —

כח "כל הכהות הם בהשוואה"
שכן הם בטלים לנפש.

כט "יש מעלה בשינה, שאז דוקא מטעלים הכהות למקורם"

שהכהות פועלים הם מופנים ומתויהים לדבר שחוץ לנפש ובכך מתרחקים מקורם. מה-שאן-כן בשעת השינה הם מובדים מהחולות ומתכללים במקורם.

זה השינה אין ניכר מעלה הכהות זה דוגה עמוקה יותר בזמנים, שהתקלית היא בזמנים עצמו, ומקשר את העניין זה שהעלם מביא למסורת נפש, כיון שגם מסירות נפש עניינה העלים].

כט "בעת השינה אין ניכר מעלה הכהות זה על זה" למשל אין ניכר מעלה ושליטת השכל על שאר הכהות וכן יכול להתנהג שלא על-פי שכל.

שלילה ההוא גורם עניין השינה (ומ"ש בלילה ההוא נדרה שנת המלך הוא להדגיש הנס, דהgam שהי' בלילה ההוא מ"מ נדרה שנת המלך) ושלילה ההוא גורם להיות נדרה שנת המלך, כי זה שלילה ההוא גורם עניין השינה הוא כמו שהוא מצד עצמו, אבל על-ידי שנמשך בו שרצו, בחינת ליל ההורא דלמעלה, הרי אדרבה, הוא גורם להיות נדרה שנת המלך.

סבירום: והוא הקשר של שני הפירושים בבלילה ההוא: מצד עצמו, בחינת 'ליל ההורא' גורמת לשינה, אבל על-ידי המיסרת נשפ של בני ישראל (שהיה דוקא מצד ההסתור), נמשך בו שרצו למעללה, ונחיה נדרה שנת המלך.

ונמצא, שמשירות נשפ היא קשו עצמי שפועל בדור העלם, ולכן דוקא הגלות הגלות הוא כלפי עניין זה.

ליתר ביאור: במסירות נשפ, הרי הוא מוטה על מציאותו. יכולת זו נובעת מבחןת "מעלה עד אין קץ" שבנפש האדם, בה הנפש נמצאת כפי שהיא לעצמה, למעלה מקשר לולות. במקום זה, הקשר לאלוות ההורא עצמי – חלק ממנו, ואני באופן של קשר לולות. ולכן הוא מביא לידי כך שאינו יכול להיפרד מALKות עד מסירת נשפ.

אמנם, בדורת "מעלה עד אין קץ" הנפש נשארת כפי שהיא לעצמה. ולכן לאmittתו של דבר, גם בשעת המסירות נשפ – היא נשאות שאשר רוצה בדבר שיש בו חסרון, מתגלה עזקה עניינו של הרצון – שאין שם מעלה בדבר הנרצה, אלא הרצון הוא מצד הנפש בלבד. והוא אכן יחול לפירד מALKות [זהו מסירת נשפ הבאה מצד כה העצם (שפועל בהעלם) ולא או רה העצם (ראה ספר העריכים ח"א ע' תפ' ובהנסמן שם)].

ונמצא במסירות נשפ היא קשו עצמי שפועל דרך הגלם, מצד שיוכטה לעניין "מעלה מה עלה עד אין קץ" שהיא בחינה עצמית שנמצאת בדור. ולכן דוקא הגלם, שבאו מבחןת "מעלה עד אין קץ" הוא אכן למסירת נשפ הבאה גם היא מבוחנה זו.

ובזה יוכן כיצד יתכן שלמרות המסירות נשפ, הרי בנסיבות הגלום שלו נשאר כפי שהיא (ואף בעורות ובין⁽⁴⁹⁾), כיון שההרגש שלו אין גילי (לא של כחות גלים ולא של עצם הנשמה).

[ולהעיר, שבד"ה ונחיה תשכ"ה מביא עניין זה שהעלם הגלות מעורר מסירת נשפ ומרקם זה עם

ביאורים במאמרי רבינו

שלין יותר קל להזכיר את העקב למים ותחים מאשר את שאר הגוף, כיון שבקב אין כחوت פנימיים שייעלמו על הרצון, כי מהשכל נמצא שם רק האהרה אחרונה ולכן אין מה שעילם על הרצון. אבל הרבי מוסיף (לק"ש ח"ט ע' 75 העה 30) יתרה מזו, שהעקבבים שכיכים והם כל' לרצון, ודוקא מצד כסותם וחומריותם הם מבטאים את הרצון. וביאור העניין: רצון שונה משאר הכהות בכך שהוא "משיכת הנפש בלבד". וצונו בדבר מסוים שבדבר הרצוי יש מעלה או יתרון מסוים הගרום לנדרה. ולכן מופיע שכך החולט נשפ, ולא בغالל שכאש רוצה בדבר שיש בו חסרון, מtgtala עזקה עניינו של הרצון – שאין שם מעלה בדבר הנרצה, אלא הרצון הוא מצד הנפש בלבד. והוא אכן יחול לפירד מALKות – נ"ק ס"ע טטו ואילך).

וכך יוכן בוגوغ למסורת נשפ במן הגלות: ראשית, הרי במן הגלות השכל והמידות הם בבחינת שינה ואינם מעליים על כה המסירה נשפ. אבל עירק החידוש הוא שהעלם עצמו הוא כדי לבייטו הרצון במידה רבה יותר. והענין בזה: מסירות נשפ היא תנואה שפועלת באופן של העלם, כיון שהיא פועלה של עצם הנפש, ועצם הנפש הוא למעלה מגilio. ולכן גם שאישם שני מזכבים: "כמו שם בעזם" הינו במואר. "וכמו שם בשרשם" הינו המאור עצמו. וראה משל נוסף לעצם האור בביאור הבא ובביאור ח.

ההשתלשות) לא¹⁷ יnom ולא יישן¹⁸, וכיון שישראל עמדו אז במסירה נשפ במשך כל השנה, מהו הנס ויתירה מוה תוקף¹⁹ הנס בזה שנדרה שנת המלך (התירוץ לשאלת זו – בסעיף ח). גם ציריך להבין, דפирוש בלילה ההוא נדרה שנת המלך לפי פשטוטו שקי עלי המלך אהשורוש, הוא, שהדברים שאירעו בלילה ההוא הם גרמו שנדרה שנת המלך²⁰. ועל-פי הידוע שהענינים דלמטה משתלשים מענינים למלחה²¹, מובן, דכמו"כ הוא בוגوغ זה שנדרה שנת המלך מלכו של עולם, שהענין דבלילה ההוא שגרם להיות נדרה שנת המלך. וציריך להבין, הרי ליל ההורא מורה (כנ"ל סעיף א) על ההעלם וההסתור וגודלו, היפך הענין שלילה ההוא מביאashiיה נדרה שנת המלך מלכו של עולם²² (התירוץ לשאלת זו – בסעיף ז).

סבירום: לכואורה תומו: הרי בני ישראל עמדו במסירה נשפ כל השנה, ומהו הנס בזה שנדרה שנת המלך? וגם יש ליישב הפורש שנדרה היה למורת מצב הלילה ההוא, עם הפורש שנדרה היה דוקא בגול (מאיורעות) הלילה ההוא.

ג) **ליובן** זה בהקדים המבוואר בתו"א בדורשי פורמים²³, ובארוכה בדורש אדרמור' האמצאי²⁴, דבrios (גילי) ובלילה (העלם), בכל אחד מהם, יש שני הענינים דגilio והעלם. וזהו שלפעמים כתיב יום הוה, דזה מורה על גילוי²⁵, ולפעמים כתיב יום ההורא, דהוא מורה על העלם (כנ"ל), וכן בלילה לפעמים כתיב

(21) חילום קכא, ד.

(18) ייל"ש שבהערה 4.

(22) נוסף לוה שזהו לכואורה היפך המבוואר בהמאמר דלילה ההוא גורם (על-פי סדר ההשתלשות) שנייה בכוכל למלה.

(23) ד"ה ומוקף אסתור (צד, ד).

(24) ד"ה עיין במצב עניין מ"ש ומתוסף אסתור, פורמים תקפי' (מאמרי אדרמור' – נ"ק ס"ע טטו ואילך).

(25) כמזה"ל "מוראה באצבעו ואומר זה" – שמור' טפכ"ג. תענית בסופה ובפרש"י שם. וראה גם פרש"י עה"ב בחלק ט, ב.

על שזמנה אסתור את המן גרא".

ביאורים במאמרי רבינו

ה יומ הוה ויום ההורא

לכואורה עדין ציריך ביאור מהו עניין יום ההורא – שאם הוא בה הירא?

וביאור העניין: באור השמש יש שתי דרגות:

א. אוור שמחוץ לשמש המאור בחלל העולם.

ב. אוור הכלול בשמש, שלגביו חלל העולם הוא בהullen, אבל עניינו הוא אוור.

כך גם בגילוי האלקי: יום ההורא אוור כי

* גם אם היריך בבלילה ההוא.

בלילה ההוא ג' תשכ"ה

ליליה זהה ולפעמים כתיב ליליה ההוא. ונוקודת הביאור בזה (כמובן מהדרושים), רהחילוק בין יום וليلיה הוא בהם עצם, ביום הוא אור וליליה הוא חושך כמ"ש²⁶ ויקרא אלקים לאור יום ולהשוך קרא ללילה, ועוד חילוק באופן הימים והלילה, אם הם באופן של גילוי (זה) או באופן של העלם (הוא). דלשון זה בנווגע ליום וליליה מורה על הימים והלילה כמו שנמשכו למטה בגilioי, ולמעלה יותר – כמו שהם הימים והלילה כמו שהם בשם (לפניהם נמשכו בגilioי), ולמעלה יותר – כמו שהם בשרשם ה. וזהו שבהගולה דיציאת מצרים כתיב²⁷ בעצם הימים הזה יצא כל צבאות הו"י מארץ מצרים, וכן בחותם"ץ (כמו שהם עכשיווים²⁸) כחיב²⁹ הימים הזה ה' אלקיך מצוך גו', ובגאולה העתידה כתיב³⁰ ואמר ביום ההוא גו', כי הגילוי שהי' בהגולה דיצי"ם הוא הגילוי הדאור כמו שנמשך למטה, יום זהה, ובגאולה העתידה יהיה גילוי עצם האור כמו שהוא למעלה מהמשכה וגilioי, יום ההוא.¹

סבירום: יובן על-פי המבוואר שהלשון 'זה' בנווגע ליום וליליה, הוא כמו שנמשכו למטה בגilioי, ולשון 'הוא' הדינו כמו שהם בשרשם. וכך נאמר לעתיד לבא "וזמר ביום ההוא", כי אז יתגלה עצם האור.

ד) ועל דרך זה הוא בנווגע ללילה, בחינת החושך שלמעלה מאור 1 (למעלה גם מעצם האור), דהחוושך עצמו לפני שנמשך בגilioי (ומכח"כ כמו שהוא¹

ועד"ז במציאות, שהשלימות דקיוום המציאות "camezot" רצונך" יהי לע"ל (המשך וכקה תרלו"ז פ"ז ואילך. ובכ"מ).

(29) תבאו כת, טז.

(30) ישע"י כת, ט.

(26) בראשית א, ה.

(* גם א"מ הדריך דבלילה ההוא.

(27) בא יב, מא.

(28) שהתרה דעתשי היה הכל לגבי תורתו של מישיח (קה"ר פ"י, א. ח. ועין ג"כ שם פ"ב, א).

ו גilioי עצם האור כמו שהוא למעלה ? בחינת החושך שלמעלה מאור ? מהמשבה גilioי ?

חושך מבטא שיש כאן דרגה נעלית, שאין כדי להבין את אופן התגלות של עצם האור, שיש להביא משל מהתגלות הנסיבות הנעלמים בשעת סכנה:

בשעת סכנה מתרגלים כוחות הנעלמים, ואו כולם, מצד אחד, הכוחותicut כבר אין נעלמים אלא הם בגilioי, ומצד שני, כאמור הגילוי שליהם המעליה שיש המשרת נפש מאירה ודוקא בגליל העומת זאת המשרת נפש מאירה וחוירון שבזמן הגילות, שכן צמא ומשתוקק שתתבטל הגילות. מגilioי (כלקמן בסוף הכא ובבאור הבא).

ועל דרך זה מבוואר בעניין "חכמת אדם תאיר פניו" - שגדולתו הנפשית של חכם הדורות ומ��pestות ומאירה אפיקו את פניו הגשומות - בחינה זו הוא כמובן ענין גדול, אבל סוף סוף זו התפשטות חיצונית, אבל למעלה מזה היא הגדלות

סיבום: והנה במציאות שני עניינים: א. מצד אחד הгалילו – גם הצעדים הוא בשביל הгалילו (שער-ידי הצעדים יכול אור אין-סופי להתגלות, וכן שעיל-ידי זה הצעדים לעתיד גiley עצמות אור אין-סופי). והוא עניין ליליה ההוא, שהרגשות ההעלם מביאה לגילוי, ובעבדות האדם הוא הצעמן לנצח מההעלם. ב. מצד עצם כח הгалילו – הצעדים אינו בשביל הгалילו אלא רק ביטוי לכח הгалילם, והוא עניין ליליה ההוא, שבו אין נרגש הгалילם. ונמצא שמצד למעלה, הרוי והgiloi נעליה יותר, אבל בשנمشך למטה נרגש הסתר גדול יותר, ועבדות האדם בויה לדוחבון בשורש החושך עצמו.

ז) ויזהו בלילה ההוא נדדה שנת המלך זה מלכו של עולם, דليلת ההוא הוא שגורם להיות נדדה שנת המלך והקשה בסוף סוף כי מצד ליליה ההוא שהשורש פועל שתהיה נדדה שנת מלכו של עולם, כי השרש דليلת ההוא שלמטה הוא מבחינת ליליה ההוא דלמעלה, שלמעלה מההעלם דיים ההוא ואפיקו ממההעלם דليلת ההוא. ועל-ידי שישראל עמדו אז במסירת נפש ממש כל השנה, שהמסירה נפש שליהם הייתה מצד ההסתור⁴⁶ [ועל דרך המבוואר במק"א⁴⁷ שזמן הגלות גilioי כה המסירה נפש הוא יותר מזמן הבית], נמשך (בגilioי כי) בחינת ליליה דלמעלה בלילה ההוא דלמטה כי. וזהו הקשר דשוני הפירושים בבלילה ההוא נדדה שנת המלך,

(46) ראה סה"מ תרפ"ג ע' קיב. (47) ראה בארוכה ד"ה אין הקב"ה בא בט戎ニア תומ"ח (סה"מ תרומ"ח ע' קפ"ו ואילך), תרפ"ה ס"ב ואילך (סה"מ תרפ"ה ע' רנה ואילך). ד"ה משכני ועד.

ב) ביאורים במאמרי רבינו
לגלות, שהרי גם רבי עקיבא עשה קריעה, אלא אלא שכ הגילוי רוץ שיתגלה גם עניין זה. ולכן עניין זה הוא פעולה של כח הגלות.

ב) "שהמסירה נפש שליהם הייתה מצד היחסטר" המילה "בגilioי" מובאת בסוגרים, כיוון שמשמעות המילה "גilioי" כאן שונה מהמשמעות הרויה: בדרך כלל, המילה "גilioי" מבטאת את ביטול הгалילם, אבל כאן מדובר רק על גילוי שורש כאן במאמר, שימון הgalot יש שני עניינים שמאירים – הראשון הוא הצימאון, והשני הוא מסירת נפש. אבל בפועל יש הבדל ביןיהם: הצימאון מאייר בגליל הkowski והיחסון שבזמן הгалות, שכן צמא ומשתוקק שתתבטל הגילות. לעומת זאת המשרת נפש מאירה ודוקא בגליל המעליה שיש בהгалים שגבלות, שמצד זה היא כליל להעלם שבמסירות נפש, כמובן להלאן.

והענין בזה: בחסידות כובא (זהה בתנטן בדעות רבי⁴⁸ שהרצון מאייר יותר בעקב מאשר בשאר הגוף (ולהעיר שהחסידות מובא לגבי עניין זה שהוא

ועל-פי זה יש להוסיף ביאור בזה שני הטענים דليلת (בלילה ההוא ולילה זו) כמו שהם למטה הם באופן ההפוך מכך שהם בשרשם, דלעילותה לילתה ההוא הוא למעלה מלילתה זו וכמו שהם ממשיכים למטה ההסתור (לగירועותא) דليلת ההוא הוא הסטר גדול יותר מהסתור דليلת זו, כי שני הטענים דليلת שלמעלה, יש לומר, שהם שתי דרגות הנ"ל בכח החעלם דאור אין-סוף, לילת זו הוא כח החעלם (בלילה) שישיך לגילוי (זה), וכיון שהצמצום שנמשך מדרגא זו הוא בשבייל הגילוי, لكن, הלילה (ההעלם וההסתור שלמטה) הוא באופן דזה, שנרגש בגילוי שהוא לא בשבייל הגילוי, אלא) שכו מתגלת כח החעלם [וע"ד העמאנן לאלקות שבזמן הגלות (בלילה) שהוא יותר מבזמן הבית⁴⁵, שהוא הגילוי הבא על-ידי הгалות, שהוא דוקא על-ידי שנרגש הгалות וההסתור דהgalot]. ולילת ההוא הוא עצם כח החעלם שלמעלה ממשיכות לגילוי, דהצמצום שנמשך מדרגא זו והוא (לא בשבייל הגילוי, אלא) שכו מתגלת כח החעלם, וכן היללה שלמטה הנמשך מענין זה דהצמצום הוא באופן דהוא שאין נרגש שהוא העלם וההסתור. והחילוק שבין שני עניינים אלה בעבודה האדם, הוא, שהעובדת בלילת (חוושך) הgalot, ועוד"ז החושך דכללות עזה"⁴⁶ מצד הצמצום בשבייל הגילוי היא התשוקה והעמאנן ליצאת מחוץ הלילה. והעובדת בלילת מצד זה שהצמצום מתגלת כח הгалות היא התהbonנות וכור' בהרשך דחוושך הלילה עצמו, שרששו הוא בהעלם העצמי כן.

נג, ואילך. סה"מ ה"ש ע' 11. ועוד.

(45) מאמרי אדרה אמר"צ ויקרא ח"א ע' קה (וש"ג). סה"מ עטרת ע' שיב. קוונטרסים ח"א לו, ואילך. שם

וכך בעניינו: בחינת "הгалות השיך לגילוי" הוא שלgilio יש תפיסת מקומם, וכן הנמשך מננה הוא בשבייל שיחיה גילוי. מה-שאן-כן עצם כח הгалות שלgilio אין תפיסת מקום ולכן נמשך ממנה רק צמצום.

בדרכו התהbonנות וכור' בהרשך דחוושך הלילה עצמו".

מצד דרגה זו, שאיפת האדם אינה לצורך מהгалות, שכן גלות היא דבר נעלם מארח, אלא רצונו הוא שיוריגש בגלות שהיא מצד שהקב"ה אינו מוגדר. התהbonנות היא בפלא של הгалות, של "אכן אתה קל מסתור", אכן באה כו גלות. בדרך זו, מכנים בתוך הгалות את הא - שנרגש שהגולה זה הקב"ה. וזה אינה יציאה מהгалות אלא הפניות של הгалות.

וזהו מה שרבי עקיבא שחק שראה שועלם יוצאים מקודש הקודשים: אין הכוונה שהתכחש

נעלה מהשלכל, שהרי השלכל כפוף ומושפע מכללי השכל שם חוץ לנפש. לדוגמה, העובדה שדבר מסוים הוא אכן והיווני בעניין האדם ודבר אחר אינוagiini, היא תוצאה מרועיות שאדם אימץ לעצמו ושמע וספג במשך חייו. ואילו הרצון הוא משicitת הנפש בלבד, שאינו מושפע וכפוף לשום כללים בעולם, אלא יכול לרוצות כל דבר, בין שיש בו טעם ובין שאין בו.

אמנם, גם במקרה רצון יש שתי דרגות - יש דרגה בה הרצון מבן שיש אויזו מעלת גם בעניין השלכל וכן מטה את השכל בתה הכרה שיחיה כפי הרצון. ויש דרגה געלית יותר, בה כח השכל אינו תופס מקום אצלו לغمורי, ומה שנורגש הוא רק הרצון בלבד, ואינו מטה את השכל אלא מותנה אפילו היפך השכל.

אמנם, גם כשהרצון פועל על השכל, עדין הוא רצון שלמעלה משכל, אלא שיש בו שיוכות לעניין השכל.

בשערו) נקרא לילת ההוא, וכאשר נמשך למטה נקרא לילת זהה ט. אלא שבוגרarily לילת, לילת ההוא הוא למטה מלילת הזה. דהיינו שהחושך דليلת שלמעלה מואר הוא החרש והסיבה שעיל-ידי זה נעשה חושך פשוטו, لكن הгалות וההסתור (חוושך כפשוטו) שנעשה על-ידי המשכת עצם החושך (שלמעלה), לילת ההוא, הוא חושך גדול יותר מהחושך שנעשה על-ידי המשכת החושך כמו שבא בהמשכה, לילת הזה. דليلת הזה הוא שהלילה הוא באופן דזה, שנרגש בגילוי [זע"ד גילוי] שאפשר להראות באצבע ולומר זה[ז] שהוא לילת ההוא שהלילה הוא באופן דההסתור (הוא), שכן נרגש שהוא לילת.

ולהעיר, בבדורושים הנ"ל מבואר הענין דليلת הזה ולילת ההוא באופן אחר. דעתין יומם הוא שישנה ראי' באלקות או עכ"פ השגה באלקות⁴⁷, מה-שאן-כן כשישנה רק אמונה נק' בשם לילת, וענין לילת הזה הוא שהאמונה היא

(25) נסמן לעיל העrhoה.

(26) דוחו שזמן הבית נק' בשם יומם וחנן הגלות בשם המדרמה בששינה (תו"א וישב כת, ג), מבואר בראוכה ליליה, כי בזמן הבית היו בעלי השגה גדולה, ובailleym ל�מן ס"ע קפט ואילך. ושם'ג.

באים במאמרי רביינו

כו שכלל לא מתגלית - על דרך "עדיק נסתור" לילת ההוא .. לילת הזה" שהגדולה שלו כלל לא ניכרת עליון, במלל שהוא שיעcit לנפש כפי שהוא לעצמה, ואני מיודעת לולות ראה בס"ט תש"ט עמ' כ"א "כמו הבשטי".

וכן רואים בנסיבות, שהיכולות להתפקיד ולהגביל עצמו "לכובש את יצ'רו" - קשה יותר מלהתפסת. כי התפסותות היא חזניותן - לילת ההוא ומתייחסת לבגראים, מה-שאן-כן לילת ההוא היא בחינה שבתונן עצמותו, כפי שהוא עצמו. פניות - דבר שהוא קשה יותר להגע אליו.

ח "למעלה מואר .. גם מעזם האור" או והוא גiley בפועל, ועزم האור, הוא כה היגלי.

וכמו במשל של "חכמת אדם תoir פינוי", שיש בזה שתי חhinot: א. כה היגלי - כה והיורים גם לפני שהוללת נמצאה, מצד זה שהאדם הוא כוה שמעלותיו מתפסות ומאירות. ב. היגלי בפועל - כפי שנראה ומתגלת לולות.

ולך דרכו הבמנש: א. "עزم האור", הינו מה שbaar אין-סוף יש בחינה שענינה הוא שמעולותיה יתפשטו ויאירו. ב. היגלי בפועל כפי שנראה לבגראים.

בתוקף גדול ובתכליות ההתאמות, בדוגמת ההתאמות דראוי. והוא שכותוב³³ليل שימורים גוי הוא הלילה זהה, דהגילוי שהי' אן (זה) לא הי' באופן שנחבטל חושן הלילה, שהרי עדרין היו בגלות³⁴, אלא שהאמונה שלהם אן היה בודאות גמורה, כהוודאי דראוי. [ומבואר שם, דזה שהגיעו לבחינת לילה הזה הוא על-ידי עבדותם במצרים בחומר ובלבנים. ועוד"ז הוא עצמאי, שבכדי שהי' ליל הזה, גם בזמן הגלות הי' לבחינת זה, הוא על-ידי העמל והיגעה בעסק התורה, בחומר דא קל וחומר וכלבנים לא ליבון הלבטה³⁵, ועוד"ז על-ידי העמל והיגעה בתרומות הפרנסת ובזיות אפילו חכל לחסם³⁶, וכמו לילה זהה דיציאת מצרים שהגיעו לזה על-ידי עבדותם בחומר ובלבנים, חומר וללבנים כפשותם³⁷. והוא שאמרו³⁸ כל המקובל עליו על תורה מעבירין ממוני על דרכך ארץ³⁹ וכל הפוך ממוני על תורה נתנני עליו על דרכך ארץ, כי גם על-ידי על דרכך ארץ הוא שחרר גם פי פירוש זה (שבהדרושים) בלילה זהה, צרך לומר, דלילה ההוא הוא שליחון זה והוא בודאות האמונה. ויש לומר עוד פירוש בלילה זהה ולילה ההוא, שליחון זה והוא קאי על הלילה. אם הלילה הוא בגilioי (זה) שנרגש שהוא לילה, או שלילה הוא בהסתור (הוא) שאין נרגש שהוא לילה].

סיכון: ובנוגע ללילה: 'לילה הזה' הוא כשהוחוש רגש בגilioי, 'לילה ההוא' הוא שורש ההיסטוריה, שבדרגה זו לא נרגש שהוא לילה.
[ובדרושים מבואר באופן נוסף, ש'iom' הוא בשיש ראייה או השגה באלוקות, ולילה' הוא אמונה. ולפי זה, 'לילה הזה' הוא שהאמונה בהתאמות, ולילה ההוא' הינו שחרר באמצעות האמונה]

ה) **וירבן** זה יב על-פי המברiar בכ"מ³⁹ בפירוש המאמר⁴⁰ או אין-סוף למללה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, דלמטה מטה קו' הוא

(37) אבות פ"ג כ"ה.

(38) באבות שם "על דרכך ארץ".
ובדרושים הניל' הובא רק "על דרכך ארץ".

(39) המשך באתי לגני הישית פ"ג ואילך (סה"מ)
הישית ע' 133 וואילך). וראה עוד המשך תרש"ז ס"ע
קפח ואילך.

(40) ראה תקוו"ז סוף תיקון ג' (וראה שם תיקון יט –
מ, ב). וזה יתרו לד, ס"ג.

(36) בראשית ג, יט.

ב' יובון זה:
יא "גם בזמן הגלות יהיה לבחינת זה .. על-ידי
כלומר, בסעיף הקודם חידש שעניין ללילה
הعمل והיגעה בתרומות הפרנסת בזיות אפיק"
שכן מחמת גודל צורת צוק אל ה' בעקקה
בליל דעת ונתקו זה יגיע אל אמונה שהוא למללה
מההדות (ראה תוי' מא' זה, א).

מהלך המאמר: בסעיף הסביר ב' העניינים ביום, ובסעיף וסביר ב' העניינים בלילה.
ו להנה ידוע דברמצום שני עניינים. זה דברמצום הוא בשביב הגilioי ב' [זוכה גופה שני עניינים. זה שעיל-ידי דברמצום דוקא יהי לעיל הגilioי دائור אין-סוף גם בעולמות, וזה שעיל-ידי דברמצום יהי הגilioי דפניימות ועצמות או אין-סוף שלמלעלת גם מהאור שהoir לפניו דברמצום⁴¹, וזה דברמצום עצמו מתגלה הלימונות دائור אין-סוף שאינו מוגבל ח'ז' בעניין הגilioי יש לו גם כה ההעלם א. ויש לומר, דזה דברמצום ישנים שני עניינים, הוא, כי בכח ההעלם دائור ההעלם ב'. דראג ז' בכח ההעלם دائור אין-סוף היא למלעה מכח הגilioי ז' הוא באבל מ"מ היא שייכת לגilioי], דברמצום שנמשך מדרגת ז' והוא בשביב הגilioי. עצם כח ההעלם (שלמלעלת מגilioי) כ' דברמצום שנמשך מדרגת ז' והוא (לא בשביב הגilioי, אלא) זה דברמצום עצמו מתגלה כח ההעלם.

(44) המשך תرس"ז ע' ד.

ב' ביאורים במאמרי רבינו

כ' צמצום בשביב הגilioי
עצמה, ללא תכלית של חסד).
אבל האמת היא שיש גם מלעה בתעלומות
שכלו ושכלו לא היה מטופש לחוץ, או שהיה
מתפשט רק לתלמידים גדולים. ועל ידי דברמצום
מוגבל ורק בעניין הגilioי, ויש לו גם את כח
ההעלם. וליתר ביאור: שלימונות זו של אור אין-
סוף אינה ורק בעניין השיללה – שאינו מוגבל ורק
בעניין הגilioי – אלא גם בכך שכולל גם את מלעת
ההעלם. וראה במילואים.

והם שני העוניינים בדברמצום. א. העלם השיך
לגilioי, שהמלעלת זהה היא שעיל דרכו העלם נעשה
הגilioי. ב. דברמצום עצמו, מה שהקב"ה לא מוגדר
בעניין הגilioי ויש לו גם את מלעת ההעלם.

ככ' "שם דראג ז' בכח ההעלם دائור אין-
סוף היא למלעה מכח הגilioי"
הענין שיש בכח ההעלם לכשעצמו, אין-
מתישיב מצד גורי העולם. כיוון שעולם חד
יבנה, הרוי התנוועה של העולמים היא התפשטות
וגילו, וכן, גדרי העולמים יכולם רק לקל את
ענין "דברמצום בשביב הגilioי", שבזה המתו
העיקריית היא הגilioי, ואילו דברמצום הוא ורק
אמצעי. אבל איזה מלעה יש בהעלם כלשעצמו?

(וכמו במדות חסד וגבורה: חסד לא יכול
לקבל מושג של גבורה כשלעצמזה, אלא רק גבורה
שבחסד – שהגבורה משמשת לעניין של חסד,
וכמו בלקירת סכך מתינוק כדי שלא ינזק. אבל
החסד אינו יכול להבין שיש מלעה גם בגבורה מצד

התפשטות והגילוי دائור אין-סוף, הרי גם כמו שהוא בשרושו, הוא עניין היגלי טז. ובמובואר בהמשך היגלוואן, שבעצמותו גופה הוא בבחינת גילוי ז', מה-שאין-כן זה שאור אין-סוף הוא למללה כר' והוא שגם בעצמותו איןו בגדר גילוי. ויש לומר, שהרשש דשני הענינים דיים, יום ההוא ויום זהה, הוא בהעןין דלמטה מטה כר'. שהgiloy בפועל (לאחרי הצמצום) הוא הרשש דיים הזה, וכח הגילוי دائור אין-סוף (לפני הצמצום) י"י הוא הרשש דיים ההוא יט. והרשש דיליה (שלמעלה גם מיום ההוא) הוא בהעןין דלמטה מללה כר'.

סבירו: יש לומר, שורות שורות בבחינת יום, הוא בעניין א/or אין-סוף למטה עד אין תכלית' (שאף שבמקומו הא/or כלול במא/or, הרי גם בשרושו הוא עניין היגלי) – והgiloy בפועל הוא שורות' היום הזה, וכח הגילוי שלפני הצמצום הוא שורות' היום ההוא. ושורש בבחינת לילה' הוא בעניין' למללה עד אין קז' שהוא ההתעלמות והעליה שבאור אין-סוף.

(43) פט"ז (סה"מ שם ע' 151).

ב' אורים במאמרי רבינו

האור שלפני הצמצום, הוא ר' כח הגילוי" ואינו מתגלה בפועל (והאור שורש עניין' יום ההוא), והאור שאחרי הצמצום מתגלה בפועל (והאור שורש עניין' יום הזה').

יט "לאחרי הצמצום" הוא הרשש דיים הזה .. (לפני הצמצום) הוא הרשש דיים הזה .. מלשון המאמר, שלפני הצמצום הוא "חשורש דיים ההוא", רנה לאורה שעניין' יום ההוא' ישרנו גם לאחר הצמצום, והדבר צרך ביא/or – שהרי לעיל התבאה שעניין' יום ההוא' הוא הא/or הכלול במא/or.

וביא/or העניין: מצד שורש הענינים – יום ההוא' הוא הא/or הכלול במא/or כפי שהוא שלפני הצמצום, יום הזה' הוא הא/or שאחרי הצמצום. אמנם בשם המושאל, קיימות דרגות אלו גם לאחר הצמצום – שכד דוגה של גילוי באופן נעלם נקראת יום ההוא', וכל דוגה של גילוי בפועל נקראת יום הזה'.

ולמשל, כח המשיכל נקרא יום ההוא' לבני של הגילוי. בשל הגילוי גופא, חכמה נקראת יום ההוא' לבני הבינה, וכןلالה. והשורש לכל עניין של העולם וגילוים הם שתי הבחינות של העולם וגילוי – לפני הצמצום ואחרי הצמצום.

בדומה למידות שבשלב:
ראשית, הרי כל עניינו של הא/or הוא היינו אמצעי ובטל למא/or. ובנוסח, הוא למללה מגילוי שכן אינו נמצא בפועל ממש.

אמנם יש לציין שהמשל אינו דומה לנו של, כיוון שבשלב ומידות, הרי השכל מחיב את המידות והוא בערכם, משא"כ בא/or ומאו/or, הרי המאו אין מחיב את הא/or ואינו בערכו.

טו "אור אין-סוף הוא למטה מטה כר'" הרי גם כמו שהוא בשרושו הוא עניין' גילוי" כמו שהוא בשרושו" הכוונה למא/or עצמו, ו"עניין' הגילוי" הינו שעניין' המאו הוא שיכול להאריך אלא שעדין לא בא בפועל (סה"כ ח'ב' עלייה).

ז' "בעצמותו גופה הוא בבחינת גילוי"قولמר, שבו עצמו זה היגלי, רק וזה עדין לא בא למטה. ובינו הוסיף פעם (שיחת ט' סכל תשכ"ח סעיף נ"ה, תיט' ח'א עמי' 379) שאפירלו המאו עצמו פירשו שמאיר, הינו שאפירלו המאו מחשב את עניין הא/or.

יח "הגילוי בפועל .. וכח הגילוי" "הגילוי בפועל" הוא מה שנראה לוולט, "כח הגילוי" הוא תנועת היכולת להתגלות, אך אינה מתגלית בפועל.

ענין ההתפשטות והgiloy دائור אין-סוף, שהוא מתפשט ומתגלה עד למטה מטה ז', ולמללה מללה כר' הוא ענין ההתעלמות והעליה שבאור אין-סוף, שהוא מתעלם ומתעלם בהעלם אחר העלם ובעלוי אחר עליוי, למללה מללה ז'. והנה גם העניין דלמטה מטה כר' כמו שהוא בא/or אין-סוף הוא בח' העלם. שהרי כלות הא/or שלפני הצמצום הוא או/or הכלול בעצמותו⁴², וא/or הכלול במא/or הוא למללה מגילוי⁴³. וזה שהוא מתפשט ומתגלה עד למטה מטה, הרי הגילוי שנמשך ממנו לאחרי הצמצום (אור הקו, ואפירלו או/or הסובב) הוא רק הארה מהאור שלפני הצמצום. אבל מ"מ, כיון דזה שהוא אין-סוף הוא למטה מטה כר' הוא כח

שהעצם אינו בnder גילי, גם הא/or הכלול בו הוא למללה מגילוי (סה"מ טרע"ח ע' ק. קונטראסם ח'ב רה, א).

ב' אורים במאמרי רבינו
הדבר בכך שההסתור עצמו מוסתר? ועניין זה ביא/or למן.

יג "הוא מתפשט ומרגלה עד למטה מטה" הכהפלות מבואר בעניין' 'מידות שבשלב' (המשך טער' אלב). עניינים של מידות אלו הוא שהascal מהחיב והזואה – הא/or איןו מותעלם לעצמו אלא או להיפך.

וישנם שני הבדלים עיקריים בין מידות מתגלת לתחתונים. כמו למשל של ר' והתלמיד, ככל שהרב מתפשט – מסביר יותר ובונוסת משלים וכו' כך אפירלו ילד קטן מטה מטה" יcir ויבין את הסברא.

יד "אור אין-סוף למללה מללה עד אין קז' ולמטה מטה עד אין תכלית" כפי המשל שהובא לעיל ביא/or ו' מעניין' חכמת אדם ואיר פני' שראה ההתפשטות חיצונית, לעומת צדק נסטור" שהגדולה שלו כלל לא ניכרת עליו, בגל שהיא שיכת לנפש כפי שהיא לעצמה, ואני מיועדת לולות.

ולפי המובא בפנים מובן, שהדרגה של התפשטות חיצונית, היא מושל לעניין' למטה עד אין תכלית', והדרגה של צדק נסטור הוא מושל לעניין' למללה עד אין קז'.

והנה, בחינת "למללה עד אין קז'" אינה מחפשת שיכרו גודלה וייחיו בטלים אלה, אלא מאפשרת את ההיפך. וכך כתוצאה מהחינה זו ביא/or חישן.

השני, שהמידות בשכל הם מידות של יכולות שהן הבנה קרה ללא התפעלות. לעומת זאת המידות שבשלב, שעניינם הוא התפעלות.
והו גם עניין הא/or הכלול במא/or, שהוא